

19.10.2020

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijalausunto koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 12 luvun muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistolta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä, jossa esitetään valtion työttömyysetuuksiin osoittamien määrärahojen käytön jatkamista palkkatuen, valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin osoitettavan määrärahan sekä työttömille työnhakijoille myönnettävän starttirahan rahoittamiseen.

Säännöksen mukaan työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus on enintään palkkatukijaksoa vastaavaan ajanjaksoon sisältyviltä työttömyysetuuden maksupäiviltä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava määrä. Peruspäivärahaa vastaavan määrän yli menevä osuus rahoitetaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista. Peruspäivärahan määrällä tarkoitetaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosaa.

Työttömälle työnhakijalle myönnettävä starttiraha rahoitetaan työttömyysetuusmäärärahoista koko tukikauden ajan. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnettävä starttiraha rahoitetaan kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista.

Nykyinen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 12 luvun 9 §:n säännös, joka mahdollistaa työttömyysetuusmäärärahojen käyttämisen edellä mainittuihin tarkoituksiin, on voimassa vuoden 2020 loppuun asti.

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa, että 1.1.2017 voimaan tulleella väliaikaisella säännöksen muutoksella uudistettiin sosiaali- ja työttömyysturvaa kannustamalla työnhakijoita työn nopeaan vastaanottamiseen. Uudistuksen arvioitiin lyhentävän työttömyysjaksoja, alentavan rakenteellista työttömyyttä ja säästävän julkisia voimavaroja. Tämän ns. osallistavan sosiaaliturvamallin tavoitteena oli myös suunnata työttömyysturvan käyttämistä osaamisen kehittämiseen ja työllistymiskynnyksen alentamiseen sekä työelämäosallisuuden vahvistamiseen.

19.10.2020

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa, että 1.1.2017 voimaan tullut uudistus on ollut tarpeellinen työnhakijoiden yhdenmukaisen kohtelun ja palvelutarpeen mukaisten palvelujen järjestämisen sekä työnantajien ja yritysten osaan työvoiman saamisen näkökulmista.

Paluu entiseen palkkatuen ja starttirahan rahoitusmalliin, ilman työttömyysetuusmäärärahaa, vaarantaa työllisyyden hoitoon osoitettavien määrärahojen riittävyyden. Se voi johtaa siihen, että työ- ja elinkeinotoimistoille myönnettävistä työllisyysmäärärahoista on jo alkuvuoden aikana sidottu merkittävä osa, koska yksittäisten työnhakijoiden ja työnantajien palvelutarpeiden ennakointi koko vuodelle on ongelmallista.

Käytettävissä olevien työllisyysmäärärahan vähyyden tai jopa loppumisen vuoksi joidenkin asiakasryhmien työttömyysjaksot pidentyvät ja avoimille työmarkkinoille työllistymisen todennäköisyys pienenee. Samalla asiakkaat ohjautuvat palveluihin, joiden järjestämiseen ei työllisyysmäärärahaa tarvita (esim. työkokeilu), vaikka se ei olisi työnhakijan kannalta tarkoituksenmukaisin työllistymistä edistävä palvelu.

Hallituksen esityksessä 155/2020 esitetään, että väliaikainen säännös vakinaistetaan 1.1.2021 alkaen.

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa lausuntonaan, että väliaikaisen rahoitusmallin säännöksen vakinaistaminen on kannatettavaa, jotta palkkatuen ja starttirahan käytettävissä olevien määrärahojen riittävyys voidaan mitoitaa koko vuodelle paremmin.

Säännöksen vakinaistamisella turvataan työnhakijoiden mahdollisuuksia saada palvelutarpeensa mukaisia työllistämistä edistäviä palveluja oikea-aikaisesti. Samalla turvataan työttömien, erityisesti nuorten, maahanmuuttajien ja osatyökykyisten, yhdenvertaisuutta sijoittua työelämään.

Rahoitusmallin säännöksen vakinaistamisella voidaan vaikuttaa myös kuntatalouteen positiivisesti, kun työ- ja elinkeinotoimistoilla on työllisyysmäärärahojen lisäksi käytettävissä työttömyysetuusmäärärahaa työttömien palkkatukeen ja starttirahaan.

Kuntien osarahoittaman työmarkkinatuen määrä oli vuonna 2019 noin 380 miljoonaa euroa. Kun pitkään työttömänä oleva työmarkkinatukea saava työllistyy, työllistyminen poistaa kunnan maksuosuuden palkkatukijaksolta, tuella palkatun ansiotulot kasvavat ja kunnan toimeentulo- ja asumistukimenot todennäköisesti eivät kasva.

19.10.2020

Säännöksen vakinaistaminen tukee myös hallituksen työllisyyteen liittyvien tavoitteiden toteutumista, kun palkkatuki- ja starttirahajaksojen volyymit eivät laske työllisyysmäärärahojen vähyiden vuoksi.

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto toteaa lopuksi, että palkkatuen ja starttirahan rahoittaminen yhdeltä määrärahamomentilta olisi hallinnollisesti yksinkertaisempaa ja toiminnallisesti tehokkaampaa, mutta nyt esitetty aikataulu ei tätä mahdollista. Tulevaisuudessa tähän tulisi kuitenkin pyrkiä.

Johtaja

Maire Mäki

Palvelujohtaja

Tarja Jokimäki